

Vesna S. Nikolić <https://orcid.org/0000-0002-9194-1759>
University of Belgrade – Faculty of Philology
Department of Serbian with South-Slavic Languages
e-mail: vesna.nikolic@fil.bg.ac.rs

The qualifier *etn.* in the *Dictionary of Serbian language*¹

Abstract

This paper represents the continuation of the research started within the article *Linguo-cultural qualifiers in the Dictionary of Serbian language*, where we have marked as linguo-cultural qualifiers the following dictionary markers: *etn.* (*ethnology, ethnography*), *prazn.* (*superstition*), *mit.* (*mythology, mythological*), *ist.* (*history, historical*), *rlg.* (*religion, religious*), *teol.* (*theology, theological*), *crkv.* (*church*), *pravosl.* (*Orthodoxy, orthodox*) and *kat.* (*Catholic*). On this occasion, we have chosen those lexemes which are marked by the qualifier *etn.* (*ethnology, ethnography*) in the *Dictionary of Serbian language* (2011), i.e. those which refer to Serbian folk life and customs, or to be more precise – names of holidays, customs, rituals, parts of folk clothes, popular games and similar, as most of these lexemes represent the so-called *non-equivalent lexis* and are usually problematic in terms of translating or learning Serbian as a foreign language, but at the same time enable learning about Serbian culture and tradition.

Keywords: Serbian language, Serbian culture, Serbian tradition, linguoculturology, qualifier *etn.*, non-equivalent lexis

1. Introduction

As R. Dragičević points out, linguoculturology, among other things, is “a response to generativism, whose aim was to find that which is common for all the languages in their

---

¹ This paper is also a broader version of presentation given at the conference *Lingwokulturologia w glottodydaktyce i badaniach jezykoznawczych*, held in Lodz, Poland, from May 25 to May 27 2022. The research is a part of the project *Serbian Language and Its Resources: Theory, Description and Applications* (178006), financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.

deeper structure” (2010: 7). The author then highlights that, after researching the common features of all languages, it is time to analyze the specific features of languages, which is also the main goal of this paper – presenting the lexis specific for Serbian linguocultural community.

The other aim of this paper is to show that not just special, but also descriptive dictionaries, can serve as an important source for reconstructing the image of a people through a language perspective. Namely, it is a known fact that monolingual dictionaries are commonly used to provide explanations of some lesser-known words, primarily words from dialects, some regional words, archaic or new words, etc., while their importance for researching the culture of one nation is usually overlooked and marginalised. Users of this type of dictionaries are often unaware that through lexemes, their definitions and examples that support them, they can learn about the culture and mentality of their own people. This thesis is supported by R. Dragičević (2018: 145), who says that school students can learn more about their own nation from dictionaries than from history or cultural studies textbooks, which we would like to prove in this paper on specific lexemes.

2. Previous research and gathered results

We began looking into linguo-cultural qualifiers in the paper titled *Linguo-cultural qualifiers in the Dictionary of the Serbian language* (Николић/Nikolić, 2020). The aim of that paper was to show that the selection of lexemes that are accompanied by linguistic and cultural qualifiers in the dictionaries of the Serbian language provides an abundance of material that can be used to reconstruct parts of the linguistic image of the world of Serbian language speakers. As we have pointed out in the mentioned paper, linguo-cultural qualifiers combined with certain lexemes in dictionaries refer to various aspects of the material and spiritual culture of the Serbian people. On the one hand they enable native speakers of the Serbian language to become familiar with the identity and specificities of their linguo-cultural community; on the other hand, they provide learners of Serbian as a foreign language with an opportunity to get acquainted with the past and culture of the Serbian people. This is especially important at higher levels of foreign language learning. Therefore, the aim of this research is to show how examining linguo-cultural qualifiers in monolingual dictionaries can tell us about the history, beliefs, customs, mentality and traditions of the Serbian people, as well as about other peoples’ linguistic images if applied to other languages and their dictionaries (Николић/Nikolić, 2020: 310).

We use the term *linguo-cultural qualifiers* to denote dictionary markers **etn.** (*ethnology, ethnography*), **prazn.** (*superstition*), **mit.** (*mythology, mythological*), **ist.** (*history, historical*), **rlg.** (*religion, religious*), **teol.** (*theology, theological*), **crkv.** (*church*), **pravosl.** (*Orthodoxy, Orthodox*) and **kat.** (*Catholic*). These qualifiers are termed the *qualifiers of the conceptual-encyclopedic domain* by N. Ivanović. Depending on the aspect of qualification, Ivanović in this group distinguishes between qualifiers of *ethno-mythological* (*etn., prazn., mit.*), *historical* (*ist.*) and *religious* (*rlg., teol., crkv., pravosl., kat.*) context. The author argues that these qualifiers are “metalanguage markers for qualifying the terms

based on material culture of the Serbian language speakers”, which is why “the qualifiers of this domain in the dictionary primarily identify (and evaluate) encyclopedic types of information, and then linguistic types of information” (Ивановић/Ivanović, 2014: 219). Although we started research and the selection of the corpus relying on the classifications and divisions of N. Ivanović, the qualifiers he assigns to the conceptual-encyclopedic domain we decided to explicitly treat as linguo-cultural qualifiers because it seems to us that this term indicates their importance for getting acquainted with the tradition and culture of the Serbian people, as well as all other nations whose dictionaries include this type of marking.

Some of the qualifiers that we have classified in the group of linguo-cultural dictionary markers have already been discussed in Serbian science. For example, Ružica Levuškina from the Institute for the Serbian Language of the Serbian Academy of Sciences and Arts mostly dealt with religious vocabulary. The topic of her doctoral dissertation was *Lexis form the Sphere of Orthodox Spirituality in Serbian and its Lexicographic Treatment* (2013), but she also published works such as *Theonyms in modern Serbian* (2013), *Descriptive dictionary of lexemes from the sphere of Orthodox spirituality in modern Serbian* (2016), *Lexemes from the general lexical fund as terms in the sphere of Orthodox spirituality* (2017), etc. Ivana Simovljević (2002: 182–198) focused on qualifier *prazn.* In her paper, the author presented lexemes from the *Dictionary of Serbo-Croatian Literary Language* that refer to the folk beliefs of members of the Serbian linguo-cultural community and showed that among these lexemes the majority are related to supernatural beings (e.g., **bauk**², **vampir**, **vampirica**, **vedogonja**, **veštac**, **veštica**, etc.), but that there are many lexemes that refer to magical acts and persons who engage in magical acts (e.g., **gatalac**, **vrač**³ etc.). One of the interesting conclusions of this paper is that the lexis marked with the qualifier *prazn.* mostly refers to the pagan, pre-Christian way of life of the Serbs and that the folk tradition is based on pagan roots. I. Lazić Konjik (2016; 2017) also focused on the lexis of traditional culture, as well as the need to create a dictionary of Serbian folklore. Finally, in October 2022 at the Faculty of Philology in Belgrade, Srđan Petrović defended his PhD thesis named *Lexis in the sphere of Orthodox spirituality in contemporary Russian and Serbian Language: lexical-semantic, lexicographic and linguo-cultural aspects* and it would be interesting to see other comparative research between Serbian and other Slavic languages in the sense of culturally marked lexis.

3. The subject of the paper

This article is actually an organic continuation of the above mentioned paper *Linguo-cultural qualifiers in the Dictionary of Serbian language* (Николић/Nikolić, 2020), only this time we will focus solely on the lexemes which were given qualifier *etn.* (*ethnology*, *ethnography*) during the lexicographic process.

² **Bauk** «an imaginary evil being conjured to scare children, a scarecrow»; **vampir** «vampire»; **vampirica** «vampiress»; **vedogonja** «the spirit of a clairvoyant man who leaves the body and appears during storms, does evil to people and fights with other spirits to defend his place»; **veštac** «male witch»; **veštica** «witch».

³ **Gatalac** «fortune teller»; **vrač** «sorcerer».

According to N. Ivanović (2014: 220), this qualifier indicates the names of festivals, customs, rituals, folk costumes (and their parts), folk dances, etc. Apart from getting acquainted with one's own or someone else's culture and tradition, studying this qualifier is also important because the lexemes marked with it usually represent the so-called *exatisms* – names for objects and phenomena characteristic of the spiritual and material culture of a nation (Бикова/Bikova, 2003 and Шкраба/Škraba, 1994 according to Драгићевић/Dragičević, 2015). That is why these lexemes usually belong to the so-called *non-equivalent lexis*, which means that they often do not have appropriate translation equivalents in other languages because they denote terms and phenomena closely related to one national community.

Due to the limited time allocated for the presentation of the conference paper, the source for the material in this research was the one-volume *Dictionary of the Serbian Language* (hereinafter: DSL), although significantly more material could be obtained by excerpting lexemes from the six-volume *Dictionary of Serbo-Croatian Literary Language* or even more from the thesaurus *Dictionary of Serbo-Croatian literary and folk language* of the Serbian Academy of Sciences and Arts, which has so far been published in 21 volumes. In the one-volume dictionary, we found 94 lexemes and expressions with which the qualifier *etn.* was used.

4. Material analysis and classification

The collected material can be classified according to several criteria.

I. If we consider the place of the qualifier, we can divide lexemes with the qualifier *etn.* into three groups:

1. In the first group are those words in which the qualifier stands in front of the entire polysemous structure (of all meanings): For example:

- **бадњаk** м етн. «**1.** обредно дрво, одсечено сирово церово, храстово и сл. стабло, облица, клада или грана која се пали уочи Божића, на Бадње вече. **2.** (Бадњаk) Бадњи дан» (**badnjak**⁴ м етн. «**1.** ritual wood, oak, Turkey oak and similar trees, log or branch burnt on the night before Christmas, on Christmas Eve. **2.** Christmas Eve»);
- **бадњаچار** м етн. «онај који сече и доноси бадњаке» (**badnjačar** м етн. «the one who cuts and brings badnjak»);
- **божићница** ж етн. «**a.** јабука којом се пријатељи дарују о Божићу. **б.** јабука којом младожења дарује заручницу» (**božićnica** ф етн. «**a.** an apple which friends exchange as a gift at Christmas; **b.** an apple which the groom gives the bride»);
- **буклијаш**, -аша м етн. «онај који иде с буклијом и позива сватове» (**buklijaš**, -aša м етн. «the one who goes with the buklija⁵ and invites guests to a wedding»);

⁴ Due to the specific nature of this lexical layer, the entries (lexemes) were not translated into English, but provided in their original form, while the dictionary definitions are provided both in Serbian and English language.

⁵ **Buklija** «a special flask for brandy which is used in ceremonies of wedding announcements».

- **Детињци** јек. Дјетињци м мн. етн. «дан (трећа недеља пре Божића) када деца дају поклоне родитељима» (**Detinjci** iek. Djetinjci m pl. etn. «the day (third week before Christmas) when children give gifts to their parents»);
- **загледач**, -ача м етн. «онај који иде да види девојку пре просидбе» (**zagledač**, -ача м etn. «the one who goes to see the girl before proposing»);
- **лазарица** ж етн. «а. мн. народни обичај уочи Лазареве суботе (или рано на сам дан Лазареве суботе) у којем учесници (обично девојке) иду од куће до куће певајући одговарајуће обредне песме. б. главна учесница (девојка, одн. младић у женским хаљинама) у томе обреду; било који учесник у томе обреду» (**lazarica** f etn. «a. pl. a custom on the eve of Lazarus Saturday (or early on the day of Lazarus Saturday) in which participants (usually girls) go from house to house singing appropriate ritual songs. b. the main participant (a girl, i.e., a young man in woman's dress) in that ritual; any participant in that rite»);
- **Материце** ж мн. етн. «хришћански православни народни празник посвећен мајкама (претпоследња недеља пред Божић), када мајке дају поклоне деци» (**Materice** f pl. etn. «an Orthodox Christian holiday dedicated to mothers (the penultimate Sunday before Christmas), when mothers give gifts to their children»);
- **накоњче**, -ета с етн. «мушко дете које се даје у руке невести пре уласка у младожењин дом, да би и сама рађала мушке потомке» (**nakonjče**, -ета п etn. «a male child given to the bride to hold before entering the groom's home so that she would give birth to male offspring»);
- **чесница** ж етн. «погача или пита која се меси за Божић и у коју се обично метне златан или сребрн новац» (**česnica** f etn. «bread or pie made for Christmas in which gold or silver coins are usually put»), etc.

2. The second group consists of lexemes, often those that belong to the general lexical fund, which have developed only a certain meaning from the domain of ethnology and ethnography. For example:

- **бабине** (бабиње) ж мн. «1. време непосредно после порођаја (око шест недеља) које породилја проводи углавном у постељи. 2. етн. подуне породилји и дарови новорођенчету који се доносе док је породилја у бабинама (1)» (**babine** (babinje) f pl. «1. the time immediately after childbirth (about six weeks) that the mother spends mostly in bed. 2. etn. offerings to the mother and gifts for the newborn brought while the mother is in babine (1)»);
- **иконостас** м грч. «1. у православној цркви преграда између олтара и осталог простора са насликаним или причвршћеним иконама. 2. етн. зидна полица, удубљење у зиду где се држе иконе (у православним кућама)» (**ikonostas** m Greek. «1. in Orthodox church, a barrier between the altar and the rest of the space with painted or hung icons. 2. etn. a wall shelf, an indentation in the wall where icons are kept (in Orthodox homes)»);
- **дрекавац**, -авца м «1. онај који дречи, виче, лармација, галамација; букач. 2. етн. у народном веровању: сабласт која ноћу дречи, букавац» (**drekavac**, -авца м 1. one who screams and shouts, screamer, howler. 2. etn. in folk belief: a spectre that screams at night, a howler»);

- **понуда** ж «**1.** изјава о жељи, готовости да се некоме помогне, да се с неким сарађује итд. **2. а.** оно што се некоме понуди, послужи, послужење. **б.** храна за болесника. **в.** етн. храна и пиће који се остављају на гробу у знак сећања на покојника» (**ponuda** f. «**1.** a statement of desire or resolve to help someone, to cooperate with someone etc. **2. а.** something that is offered or served to someone. **б.** food for someone ill. **в.** етн. food and drinks left at the tomb in memory of the deceased»);
- **углед** м «**1.** добар глас, уважање; положај, достојанство: стећи ~ [...] **4.** (често у мн.) етн. гледање девојке за удају и упознавање с њом; скуп на којем се гледају, упознају младић и девојка» (**ugled** м «**1.** reputation, respect; position, dignity: to earn ~ [...] **4.** (often in plural) етн. the act of looking at a girl to marry and getting introduced to her; a gathering where the young man and women look at each other and get introduced»), etc.

3. In the third group are examples where the qualifier *етн.* is used with certain expressions, i.e., phraseologisms. For example:

- **крсно име** етн. «породични празник православни (код Срба), везан за име одређеног свеца, слава» (**krsno ime** етн. «an Orthodox family holiday (among Serbs), related to the name of a patron saint»);
- **стрижено кумство** етн. «свечани обред првог шишања детета у коме онај који шиша дете постаје кум детету» (**striženo kimstvo** етн. «a ceremonial rite of the child's first haircut in which the one who cuts the child's hair becomes the child's godfather»);
- **цена крви** етн. ист. «одштета за убијеног, крварина, крвнина» (**cena krvi** етн. ист. «compensation for the murdered, the price of blood»);
- **шарено коло (оро)** етн. «једно од последњих кола, игара на свадби (када се измешају мушкарци и жене)» (**šareno kolo (oro)** етн. «one of the last group dances at weddings (when men and women mix)»), etc.

II. The second classification can be made on the basis of the thematic affiliation lexemes; here we have singled out several dominant groups:

1. Names of festivals:

- **Детињци** јек. Дјетињци м мн. етн. «дан (трећа недеља пре Божића) када деца дају поклоне родитељима» (**Detinjci** iek. Djetinjci м pl. етн. «the day (third week before Christmas) when children give gifts to their parents»);
- **заветина** јек. **завјетина** ж «**1.** етн. дан у години који представља светковину појединих села, уз одређене обреде, сеоска црквена слава» (**zavetina** iek. zavjetina f «**1.** етн. a day of the year that represents the feast of individual villages, accompanied by certain rituals, village patron saint»);
- **Материце** ж мн. етн. «хришћански православни народни празник посвећен мајкама (претпоследња недеља пред Божић), када мајке дају поклоне деци» (**Materice** f pl. етн. «a Christian Orthodox holiday dedicated to mothers (the penultimate Sunday before Christmas), when mothers give gifts to their children»);
- **очеви** мн. цркв. и етн. «православни празник посвећен оцу (последња недеља пред Божић); уп. Оци» (**očevi** pl. crkv. and етн. «Orthodox holiday dedicated to the Father (last Sunday before Christmas); cf. Оци»), etc.

2. Customs and rituals:

- **виђење** с «**4. а.** сусрет, састанак: при првом виђењу. **б. etn.** упознавање с новодоведеном младом у младожењиној кући: ићи на виђење» (**seeing** п «**4. а.** meeting, gatherin. **б. etn.** the introduction of the bride in the groom’s house: going to viđenje»);
- **додола** ж **etn.** «**а.** мн. народни обичај код неких народа југоисточне Европе, у којем учесници, обично девојке окићене цвећем и зеленилом, у време суше иду од куће до куће, прскају се водом и певају нарочите песме, молећи се богу за кишу» (**dodola** ф **etn.** «**а.** pl. a folk custom in some peoples in southeastern Europe, in which participants, usually girls, adorned with flowers and greenery, go from house to house in times of drought, sprinkle themselves with water and sing special songs praying to God for rain»);
- **коледа** ж лат. **etn.** «**а.** народи обичај у коме млади уочи Божића или Нове године иду од куће до куће, играју и певају народне песме са рефреном “коledo” изражавајући добре жеље; група која учествује у томе обреду» (**koleda** ф лат. **etn.** «**а.** a folk custom in which young people go from house to house on Christmas or New Year’s Eve, dancing and singing folk songs with the refrain “koledo” expressing good wishes; a group of people who participate in that rite»);
- **котршкати се** «**2. etn.** гађати се ускршњим јајима котрљајући их» (**kotrškati se** «**2. etn.** throw Easter eggs rolling them»), etc.

3. Ritual items:

- **бадњак** м **etn.** «**1.** обредно дрво, одсечено сирово церово, храстово и сл. стабло, облица, клада или грана која се пали уочи Божића, на Бадње вече. **2.** (Бадњак) Бадњи дан» (**badnjak** м **etn.** «**1.** ritual wood, oak, Turkey oak and similar trees, log or branch burnt on the night before Christmas, on Christmas Eve. **2.** Christmas Eve»);
- **божићница** ж **etn.** «**а.** јабука којом се пријатељи дарују о Божићу. **б.** јабука којом младожења дарује заручницу» (**božićnica** ф **etn.** «**а.** an apple which friends exchange as a gift at Christmas; **б.** an apple which the groom gives the bride»);
- **божићњар** м **etn.** «прасе које се пече о Божићу, печеница» (**božićnjар** м **etn.** «a pig that is roasted at Christmas, roast meat»);
- **василица** ж **etn.** «колач који се по обичају меси на Василијевдан (Мали Божић)» (**vasilica** ф **etn.** «a cake that is usually made on St. Basil’s Day (Little Christmas)»);
- **врбица** ж «**2. etn.** зелене гранчице врбе које се носе о литији на дан Врбице, а затим остављају у цркви и деле сутрадан, на Цвети» (**vrбica** ф «**2. etn.** green willow twigs that are worn in the religious processions on the day of the Willow, and then left in the church to be handed out the next day, on the day of Cveti»);
- **дар** м «**1. б.** (често у мн.) **etn.** свадбени поклони које девојка даје младожењиној родбини и сватовима» (**dar** м «**1. б.** (often in plural) **etn.** wedding gifts that the bride gives to the groom’s relatives and wedding guests);
- **чуваркућа** ж **3. etn.** ускршње јаје које се прво обоји и чува у кући (**čuvarkućа** ф **3. etn.** an Easter egg that is first painted and kept in the house), etc.

4. Persons who participate in rituals:

- **буклијаш**, -аша м етн. «онај који иде с буклијом и позива сватове» (**buklijaš**, -aša м етн. «the one who goes with the buklija and invites guests to a wedding»);
- **бадњаچار** м етн. «онај који сече и доноси бадњаке» (**badnjačar** м етн. «the one who cuts and brings badnjak (ritual Christmas wood)»);
- **војвода** м (мн. ж) (вок -до и -да) «**6. етн.** један од сватовских часника (обично младожењин зет), који иде за сватовском поворком и прима дарове за младу» (**vojvoda** м (pl. f) (vok. -do and -da) «**6. етн.** one of the wedding guests with a special role (usually the groom's brother-in-law), who follows the wedding procession and receives gifts for the bride»);
- **девер** јек. **дјевер**, -ера «**2. етн.** пратилац младе на венчању (обично младожењин брат или рођак)» (**dever** иек. **djever** етн. «the bride's companion at the wedding (usually the groom's brother or cousin)»);
- **јабучар** м (инстр. -ом) «**3. а. етн.** онај који место младожење иде у просидбу, просилац» (**jabučar** м (instr. -om) «**3. а. етн.** the one who goes to propose marriage on the groom's behalf»), etc.

5. Folk clothing:

- **белача** јек. **бјелача** ж етн. «а. бела мушка или женска сукнена горња одећа. **б.** (обично у мн.) бела вунена чарапа» (**belaća** иек. **bjelača** f етн. «а. white men's or women's top. **b.** (usually in plural) white wool sock»);
- **долактица** ж «**1. етн.** део женске народне ношње, кратак или дужи женски капутић од црвене чохе с рукавима до лаката» (**dolaktica** f «**1. етн.** a part of a woman's folk dress, a short or long women's coat of red velour elbow-length sleeves»);
- **душанка** ж етн. «врста српске средњовековне мушке горње одеће са дугим просеченим. рукавима; врста доламе; горњи део мушког народног одела» (**dušanka** f етн. «a type of Serbian medieval men's top with long sleeves; type of overcoat; the upper top of men's suit»);
- **кованик**, -ика м етн. «кожни појас украшен металним плочицама и камењем» (**kovanik**, -ika м етн. «leather belt decorated with metal tiles and stones»), etc.

6. Folk dances:

- **Бачванка** ж «**2.** (бачванка) етн. врста народог кола» (**Bačvanka** f «**2.** (bačvanka) етн. type of collective folk dance»);
- **ђурђевка** ж «**1. етн.** врста старинског народног кола» (**đurđevka** f «**1. етн.** a kind of old-fashioned folk dance»), etc.

5. Conclusions based on the analyzed material

Based on the presented and other materials marked with the qualifier *етн.*, many interesting conclusions can be drawn about the characteristics of the life of Serbs in the past, and we will present only some of them. For example, a large number of lexemes marked *етн.* refer to weddings, which indicates how important this life event was in the past. Based on the words from the field of ethnology, we can see how big of a role family played in choos-

ing a spouse (e.g., **videnje, zagled m etn.** арх. «обичај гледања девојке пре веридбе, гледање, углед») (**zagled m etn.** arch. «looking, choosing a future bride»), **zagledač**, -ача м **etn.** «онај који иде да види девојку пре просидбе») (**zagledač**, -ача м **etn.** «the one who goes to see the girl on behalf of the groom, to choose the girl»), **jabučar m** (инстр. -ом) «**3. a. etn.** онај који место младожење иде у просидбу, просилац») (**jabučar m** (instr. -om) «**3. a. etn.** the one who goes to propose marriage on the groom's behalf»). Very often the girl was not proposed by her future husband, but by one of his family members, and the girl's departure to the groom's house without the consent of the family was negatively valued (e.g., **dobeglica f** «**2. etn.** девојка која је добегла у момкову кућу») (**dobeglica f** «**2. etn.** girl who eloped to the boy's house»); **мирење с** «**3. etn.** измирење између девојчиних и младићевих родитеља након отмице, одн. бежања девојке») (**mirenje n** «**3. etn.** reconciliation between the girl's and the boy's parents after the abduction or the elopement»). Also, during the wedding itself, certain members of the family and relatives had their specific roles (e.g. **buklijaš, vojvoda, dever, deveruša, čauš**⁶ etc.).

Furthermore, although Serbia is usually considered a land of plums and is known for the brandy made of this fruit, ethnographic material shows that in the past apples had a more important role (**božićnica f etn.** «**a.** an apple which friends exchange as a gift at Christmas. **b.** an apple which the groom gives the bride»); **jabuka f** «**4. etn.** a proposal, engagement (usually with the money a girl receives)»; **baciti jabuku etn.** «break off an engagement»; **deverska (kumovska) jabuka etn.** «an apple in which coins are inserted as a gift for the bride»; **primiti (uzeti) jabuku etn.** «accept a proposal of marriage, be betrothed», etc.).

Other lexemes also point out the importance of godparents (**kršteni kum, venčani kum, striženo kumstvo, šišano kumstvo**) and holidays that are related to the family (**Materice, Očevi/Oci, Detinjci** etc.), among which the **slava** (patron saint) has the most prominent position.

Finally, we must emphasize that not all lexemes with the *etn.* qualifier are related exclusively to Serbian culture and tradition, but also point to the connections between the Serbian linguistic community with neighbors and other Slavic peoples, as well as the influences that Serbian culture has absorbed over the course of history. The influence of the Turkish language and culture is the most prominent, and in the field of lexis it is most noticeable in the vocabulary related to clothing items (e.g., **džega, džemdana, šamija**).

6. Perspectives of comparative research

Qualifier *etn.* is also used in dictionaries of other Slavic languages. To illustrate, we will take a few examples from Slovak and Polish language, i.e. from dictionaries of these languages.

⁶ Čauš «the one who entertains guests at the wedding».

According to Jan Bosak, in the *Dictionary of Modern Slovak (Slovník súčasného slovenského jazyka)*, „the character of Slovak as a national language is complemented by ethnographisms and regionalisms. Lexical units that name realia, objects, phenomena and actions related to material culture and have no counterparts in the literary language, are marked as ethnographisms (ethnogr.). For example: **brusliak**... ethnogr. «vrchná časť ženského i mužského odevu, ozdobná vesta, živôtik» («men’s and women’s clothing that covers the upper body, decorative vest»); **brdo**... ethnogr. «dávny tkáčsky nástroj pozostávajúci z nosných prúťikov, medzi ktoré sa vkladali trstené al. drevené zubce, slúžiace na prirážanie útkovej nite k natkanému plátnu na krosnách» («an antique weaving device, consisting of supporting rods, among which reed or wooden combs were inserted, which were used to fasten the weft thread to the cloth on the loom»); **bursa**... ethnogr. «zvykoslovná fašiangová zábava s hudbou a tancom» («traditional Slavic carnival entertainment with music and dance»); **duchnárka**... ethnogr. «žena nesúca pri svadbe mladuchine periny do mladoženichovho domu, perinárka, periniarka» («a woman who carries the bride’s quilts to the groom’s house for the wedding»); **dvojačky**... ethnogr. «dve hlinené, fajansové al. kameninové nádoby súdkovitého tvaru spojené okrúhlym držadlom, v ktorých sa nosili dva druhy jedál na pole al. do hory; syn. párníčky» («two clay, ceramic or stone vessels connected by a circular holder, in which two types of dishes were carried to the fields or the mountains»); **friška**... ethnogr. «slovenský ľudový párový krúťivý tanec v rýchlom tempe» («Slovak folk dance with fast tempo performed in pairs in a circular motion»)⁷ etc. (Bosak 2008: 130). In *Short Dictionary of Slovak Language (Krátky slovník slovenského jazyka)* we have found the following lexemes marked by the qualifier *etn.*: **apotropaj**, -e ž. *etn.* «apotropajný predmet» («apotropaic object»); **apotropajný** príd. *etn.* «majúci za cieľ odvrátiť zlý vplyv božstiev al. zlých bytostí ochranný: *a. predmet*» («whose purpose is to ward off evil influence of deities or evil creatures, protective»); **šujtaš**, -a m. *etn.* «úzka farebná stužka, ktorou sa vyšívajú haleny al. mužské súkenné nohavice; hovor, ozdoba utvorená prišivaním takejto stužky šuk cit. vyjadruje prudký, rýchly pohyb: *Šuk pod huňu sena.* (Hviezd.)) («narrow colorful ribbon which is sewn up to male pants from cloth; a conversation. An ornament made by sewing up such a ribbon; **šuk** expr. «means a sudden, fast movement: Run beneath the stack of hay. / Hurry beneath the stack of hay. (Hvjezdoslav)»); **vruborez**, -u m. *výt.*, *etn.* «plastický ornamentálny motív vytvorený v dreve technikou vrubov, používaný najmä v ľudovom rezbárstve» («a decorative motif carved in wood, used primarily in popular wood carving»); **výrez**, -u m. «3. *etn.* druh ľudového prelamovania» («type of popular embroidery»).

When it comes to the Polish language, we found the qualifier *etn.* for example, in the *General Dictionary of the Polish Language (Uniwersalny słownik języka polskiego)*. In this dictionary, the above qualifier refers to Polish culture, as well as to the influences that Polish culture has suffered throughout its history: e.g. **chural** <mong.> *etn.* «rada, terenowy organ władzy państwowej w Mongolii»; **chutor** <ros.> *etn. a)* «na Ukrainie, nad Kubaniem i Donem: osiedle, przysiółek lub stanica kozacka». **b)** *histor.* «pojedyncza

⁷ The English translation within quotation is ours.

zagroda wiejska na słabo zaludnionych obszarach Rosji w XVI–XVII w.»; **ciupaga** *etn.* «góralaska laska z toporkiem lub z rączką w kształcie toporka, o trzonku niekiedy nabijanym metalowymi ozdobami». ○ Zbójnicka ciupaga. Podpierać się ciupagą; **druidyzm** *histor. etn. a)* «kult religijny Celtów polegający między innymi na czci przyrody». **b)** «instytucja społeczno-religijna druidów» etc.

In any case, these comparative studies are very important and valuable as they represent an excellent way for introducing and studying Slavic languages and cultures. We hope that material presented in this paper will inspire researchers of other Slavic languages to undertake one of those comparative studies.

References

Bajić, R. (2013), *Leksika iz sfere pravoslavne duhovnosti u srpskom jeziku i njena leksikografska obrada*, doktorska disertacija odbranjena na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu (Komisija: prof. dr R. Dragičević (mentor), prof. dr P. Piper, prof. dr K. Končarević).

Bosák, J. (2008), *Odras dynamiky jazyka v sústave funkčných kvalifikátorov*, in: A. Jarošová – A. Rangelova – J. Světlá (eds.), «Lexikografie v kontextu informační společnosti». Praha: ÚJČ AV ČR, s. 123–131.

Dragičević, R. (2010), *Verbalne asocijacije kroz srpski jezik*, Beograd: Društvo za srpski jezik i književnost Srbije.

Dragičević, R. (2015), *O leksici koja nedostaje i načinu popunjavanja leksičkih praznina u srpskom jeziku*, u: «Putevima srpskog jezika, književnosti i kulture: skup slavista: predavanja 1», Ž. Stanojić i dr. (ur.), Beograd: Filološki fakultet, Međunarodni slavistički centar, s. 241–247.

Dragičević, R. (2018), *Srpska leksika u prošlosti i danas*, Novi Sad: Matica srpska.

Ivanović, N. (2014), *Leksikografski metajezik u Rečniku SANU*, u: «Savremena srpska leksikografija u teoriji i praksi: kolektivna monografija», R. Dragičević (ur.), Beograd: Filološki fakultet.

Lazić Konjik, I. (2017a), *Leksika tradicionalne kulture prema tematskim poljima*, u: «Slovenska terminologija danas», P. Piper, V. Jovanović (ur.), Beograd: SANU, Institut za srpski jezik, s. 613–623.

Lazić Konjik, I. (2017b), *Ka rečniku jezika folkloru*, u: «Putevima reči: zbornik u čast Darinki Gortan Premk», R. Dragičević (ur.), Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, s. 297–312.

Levuškina, R. (2013), *Teonimi u savremenom srpskom jeziku*, u: «Teolingvistička istraživanja slovenskih jezika», J. Grković Mejdžor, K. Končarević (ur.), Beograd: SANU, s. 167–177.

Levuškina, R. (2016), *Deskriptivni rečnik leksema iz sfere pravoslavne duhovnosti u savremenom srpskom jeziku*, u: «Leksikologija i leksikografija u svetlu savremenih pristupa: zbornik naučnih radova», S. Ristić, I. Lazić Konjik, N. Ivanović (ur.), Beograd: Institut za srpski jezik SANU, s. 321–340.

Levuškina, R. (2017), *Lekseme iz opšteg leksičkog fonda kao termin u sferi pravoslavne duhovnosti*, u: «Slovenska terminologija danas», P. Piper, V. Jovanović (ur.), Beograd: SANU, Institut za srpski jezik, s. 439–449.

Nikolić, V. (2020), *Linguo-cultural qualifiers in the Dictionary of the Serbian Language*, in: «Lingvistika, lingvodidaktika, lingvokul'turologiya: Aktual'nyye voprosy i perspektivy razvitiya», O.G. Prokhorenko (otv. red.) [i dr.], Minsk: s. 308–314.

Petrović, S. (2022), *Leksika iz sfere pravoslavne duhovnosti u savremenom ruskom i srpskom jeziku: leksičko-semantički, leksikografski i lingvokulturološki aspekti*, doktorska disertacija odbranjena na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu (Komisija: prof. dr K. Končarević (mentor), prof. dr R. Dragičević, dr Ružica Levuškina, prof. dr Zoran Ranković).

Simovljević, I. (2002), *Leksika narodnih verovanja u Rečniku Matice srpske*, «Prilozi proučavanju jezika», br. 33, s. 182–198.

**

Бајић, Р. (2013), *Лексика из сфере православне духовности у српском језику и њена лексикографска обрада*, докторска дисертација одбрањена на Филолошком факултету Универзитета у Београду (Комисија: проф. др Р. Драгићевић (ментор), проф. др П. Пипер, проф. др К. Кончаревић).

Драгићевић, Р. (2010), *Вербалне асоцијације кроз српски језик*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Драгићевић, Р. (2015), *О лексици која недостаје и начину попуњавања лексичких празнина у српском језику*, у: «Путевима српског језика, књижевности и културе: скуп слависта: предавања 1», Ж. Станојчић и др. (ур.), Београд: Филолошки факултет, Међународни славистички центар, с. 241–247.

Драгићевић, Р. (2018), *Српска лексика у прошлости и данас*, Нови Сад: Матица српска.

Ивановић, Н. (2014), *Лексикографски метајезик у Речнику САНУ*, у: «Савремена српска лексикографија у теорији и пракси: колективна монографија», Р. Драгићевић (ур.), Београд: Филолошки факултет.

Лазић Коњик, И. (2017а), *Лексика традиционалне културе према тематски пољима*, у: «Словенска терминологија данас», П. Пипер, В. Јовановић (ур.), Београд: САНУ, Институт за српски језик, с. 613–623.

Лазић Коњик, И. (2017б), *Ка речнику језика фолклора*, у: «Путевима речи: зборник у част Даринки Гортан Премк», Р. Драгићевић (ур.), Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, с. 297–312.

Левушкина, Р. (2013), *Теоними у савременом српском језику*, у: «Теолингвистичка истраживања словенских језика», Ј. Грковић Мејдор, К. Кончаревић (ур.), Београд: САНУ, с. 167–177.

Левушкина, Р. (2016), *Дескриптивни речник лексема из сфере православне духовности у савременом српском језику*, у: «Лексикологија и лексикографија у светлу савремених приступа: зборник научних радова», С. Ристић, И. Лазић Коњик, Н. Ивановић (ур.), Београд: Институт за српски језик САНУ, с. 321–340.

Левушкина, Р. (2017), *Лексеме из општег лексичког фонда као термини у сфери православне духовности*, у: «Словенска терминологија данас», П. Пипер, В. Јовановић (ур.), Београд: САНУ, Институт за српски језик, с. 439–449.

Петровић, С. (2022), *Лексика из сфере православне духовности у савременом руском и српском језику: лексичко-семантички, лексикографски и лингвокултуролошки аспекти*, докторска дисертација одбрањена на Филолошком факултету Универзитета у Београду

(Комисија: проф. др К. Кончаревић (ментор), проф. др Р. Драгићевић, др Р. Левушкина, проф. др З. Ранковић).

Симовљевић, И. (2002), *Лексика народних веровања у Речнику Матице српске*, «Прилози проучавању језика», бр. 33, с. 182–198.

Sources

РСЈ: *Речник српскога језика*, Нови Сад: Матица српска, 2007 // [RSJ: *Rečnik srpskoga jezika*, Novi Sad: Matica srpska, 2007].

Krátký slovník slovenského jazyka, 4., doplnené a upravené vyd. Red. J. Kačala – M. Pisárčiková – M. Považaj. Bratislava: Veda 2003. 985 s.

Slovník súčasného slovenského jazyka, A–G. Red. K. Buzássyová – A. Jarošová. Bratislava: Veda. 1134 s.

Uniwersalny słownik języka polskiego, red. S. Dubisz, t. 1–4, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.

Streszczenie

Kwalifikator *etn.* w *Słowniku języka serbskiego*

Niniejsze opracowanie stanowi kontynuację badań, które zostały zapoczątkowane artykułem *Kwalifikatory lingwokulturologiczne w Słowniku języka serbskiego*. Kwalifikatorami lingwokulturologicznymi nazwaliśmy skróty słownikowe *etn.* (*etnologia, etnografia*), *prazn.* (*przesąd*), *mit.* (*mitologia, mitologiczny*), *ist.* (*historia, historyczny*), *rlg.* (*religia, religijny*), *teol.* (*teologia, teologiczny*), *crkv.* (*kościół, kościelny*), *pravosl.* (*prawosławie, prawosławny*) i *kat.* (*katolicki*). Przy tej okazji postanowiliśmy wyróżnić i zaprezentować leksemy, oznaczone w *Słowniku języka serbskiego* (2011) kwalifikatorem *etn.* (*etnologia, etnografia*), czyli te, które związane są z życiem i obyczajami narodowymi Serbów, a dokładniej – nazwy świąt narodowych, zwyczajów, obrzędów, części stroju narodowego, tańców narodowych i inne. Większość tych leksemów stanowi bowiem tak zwane słownictwo nieekwiwalentne i często stwarza problemy podczas tłumaczenia lub nauki języka serbskiego jako obcego, ale jednocześnie umożliwia zapoznanie się z serbską kulturą i tradycjami narodu serbskiego.

Słowa kluczowe: język serbski, kultura serbska, tradycja serbska, lingwokulturologia, kwalifikator *etn.*, egzotyzmy, słownictwo nieekwiwalentne